

Bryssel den 12 juni 2017
(OR. en)

9302/17

ECOFIN 405
UEM 154
SOC 385
EMPL 299
COMPET 402
ENV 501
EDUC 229
RECH 185
ENER 224
JAI 484

NOT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet
Komm. dok. nr:	ST 9246/17 ECOFIN 376 UEM 125 SOC 354 EMPL 269 COMPET 371 ENV 471 EDUC 199 RECH 155 ENER 195 JAI 446 - COM(2017) 513 final
Ärende:	Rekommendation till RÅDETS REKOMMENDATION om Lettlands nationella reformprogram 2017 med avgivande av rådets yttrande om Lettlands stabilitetsprogram 2017

För delegationerna bifogas det ovannämnda utkastet till rådets rekommendation, som har granskats och godkänts av olika rådskommittéer på grundval av kommissionens förslag COM(2017) 513 final.

RÅDETS REKOMMENDATION

av den ...

om Lettlands nationella reformprogram 2017

med avgivande av rådets yttrande om Lettlands stabilitetsprogram 2017

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken¹, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

¹ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

av följande skäl:

- (1) Den 16 november 2016 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2017 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 9–10 mars 2017. Den 16 november 2016 antog kommissionen, på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011², rapporten om förvarningsmekanismen, där Lettland konstaterades vara en av de medlemsstater som inte skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken för euroområdet som Europeiska rådet godkände den 9–10 mars 2017. Den 21 mars 2017 antog rådet rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet (nedan kallad *rekommendationen för euroområdet*).³
- (2) Med tanke på att ekonomierna i Ekonomiska och monetära unionen är tätt sammanvävda bör Lettland, i egenskap av en medlemsstat som har euron som valuta, se till att rekommendationen för euroområdet, som återspeglas i rekommendationerna 1 och 2, genomförs fullständigt och i tid.
- (3) Landsrapporten 2017 för Lettland offentliggjordes den 22 februari 2017. Den innehöll en bedömning av hur väl Lettland hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 12 juli 2016, med uppföljningen av tidigare års landsspecifika rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål.
- (4) Den 20 april 2017 lade Lettland fram sitt nationella reformprogram för 2017 och sitt stabilitetsprogram för 2017. För att beakta deras inbördes samband har de båda programmen bedömts samtidigt.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

³ EUT C 92, 24.3.2017, s. 1.

- (5) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*) för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013⁴ får kommissionen begära att en medlemsstat ser över och föreslår ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva ESI-fonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa den bestämmelsen.
- (6) Lettland omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. I sitt stabilitetsprogram för 2017 planerar regeringen en försämring av det totala saldot från att ha varit i balans 2016 till ett underskott på 0,8 % av BNP 2017 och på 1,6 % av BNP 2018, till följd av en genomgripande skattereform, och därefter en förbättring till ett underskott på 0,5 % av BNP 2020. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 förväntas det strukturella saldot försämrats från 0,2 % av BNP under 2016 till -1,7 % av BNP under 2018 och att nå -0,8 % av BNP under 2020. Detta är förenligt med det medelfristiga budgetmålet på ett strukturellt underskott på 1 % av BNP och den tillåtna avvikelsern på grund av pensionsreformen och klausulen om strukturreformen i hälso- och sjukvårdssektorn. Det omräknade⁵ strukturella saldot väntas öka från -1,9 % av BNP 2017 till -2,3 % av BNP 2018, och därefter minska till -0,2 % av BNP 2020. Enligt stabilitetsprogrammet för 2017 väntas den offentliga skuldkvoten hålla sig runt 40 % av BNP under 2017. Programmets prognos för BNP-tillväxt överensstämmer i stort med kommissionens prognos för 2017, men den framstår som klart gynnsam för 2018.

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁵ Det konjunkturrensade saldot exklusive engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder, omräknat av kommissionen enligt den allmänt vedertagna metoden.

- (7) Den 12 juli 2016 rekommenderade rådet Lettland att se till att avvikelser från det medelfristiga budgetmålet 2017 stannar inom de tillåtna avvikelser som är kopplade till reformen av pensionssystemet och den genomgripande strukturreformen på hälso- och sjukvårdsområdet. Med beaktande av dessa tillåtna avvikelser får det strukturella saldot försämrats med högst 1,0 % av BNP 2017. På grundval av kommissionens vårprognos 2017 väntas Lettland uppfylla det kravet under 2017. Lettland bör klara sitt medelfristiga budgetmål under 2018 om man beaktar de tillåtna avvikelser för genomförandet av reformen av pensionssystemet som beviljades för 2016 och för strukturreformen som beviljades för 2017, eftersom tillfälliga avvikelser rullas framåt över tre år. Baserat på kommissionens vårprognos 2017 är detta förenligt med en maximal nominell tillväxttakt för de primära offentliga nettoutgifterna⁶ på 6,0 % för 2018, vilket motsvarar en försämring av det strukturella saldot på 0,3 % av BNP. Om politiken ligger fast riskerar Lettland en betydande avvikelse från det kravet. Sammantaget anser rådet att det kommer att krävas ytterligare åtgärder 2018 för att stabilitets- och tillväxtpaktens regler ska kunna följas.

⁶ De offentliga nettoutgifterna består av de totala offentliga utgifterna exklusive ränteutgifter, utgifter för unionsprogram som motsvaras fullt ut av inkomster från unionsmedel och icke-diskretionära förändringar i utgifterna för arbetslöshetsförmåner. Nationellt finansierade fasta bruttoinvesteringar fördelas över fyra år. Diskretionära åtgärder på inkomstsidan eller lagstadgade inkomstökningar är inräknade. Engångsåtgärder på såväl inkomst- som utgiftssidan är avräknade.

- (8) Inkomstskillnaderna i Lettland är stora. Förhållandet mellan inkomsterna hos de rikaste 20 % av hushållen och de fattigaste 20 % låg på 6,5 år 2015, vilket var bland de högsta i unionen, men detta värde sjönk något under 2016. Skillnaden i inkomstfördelning före och efter skatter och sociala transfereringar är bland de minsta i unionen. Lettlands skattesystem är mindre progressivt än systemen i andra medlemsstater, vilket bidrar till den stora ojämlikheten och till fattigdom bland förvärvsarbetande. Skattekillen för låginkomsttagare är fortfarande bland de högsta i unionen, samtidigt som intäkter med hjälp av mindre tillväxthämmande skatteinstrument är en möjlighet som underutnyttjas. Den låga andelen skatteintäkter av BNP begränsar de tillgängliga resurserna för hållbara offentliga tjänster. Trots vissa framsteg i kampen mot skatteflykt förblir låg skattemoral ett allvarligt problem. I stabilitetsprogrammet för 2017 tillkännagavs att en skattereform skulle genomföras. I de viktigaste åtgärderna ingår en sänkning av skattesatsen för inkomsttagare från 23 % till 20 % för inkomster upp till 45 000 EUR per år, en höjning av det inkomstbaserade grundavdraget, införande av en bolagsskattesats på 0 % för återinvesterade vinster och anpassning av kapitalskattesatserna till 20 %. I reformen tas de landsspecifika rekommendationerna upp genom att skattekillen för låginkomsttagare sänks. Skattereformen är dock begränsad när det gäller att skatteväxla till mindre tillväxthämmande källor och att uppnå de angivna politiska målen att öka andelen skatteinkomster av BNP.
- (9) Brister i de grundläggande sociala skyddsnäten bidrar till stor fattigdom och ojämlikhet, även bland äldre och människor med funktionsnedsättning. Andelen fattiga med funktionsnedsättning är bland de högsta i Europa. Det faktum att det sociala biståndet ligger kvar på en otillräcklig nivå som inte förbättrats sedan 2009, och att detsamma gäller för pensionerna, innebär att det saknas ett effektivt skydd mot fattigdom och social utestängning. Att den reform om minimiinkomst som aviserades 2014 aldrig genomfördes inverkar negativt på de fattigaste hushållen, dock finns medelfristiga planer på ett lägsta inkomststöd.

- (10) Arbetskraften krymper, men sysselsättningen har bara ökat något och arbetslösheten sjunker endast långsamt. Utsikterna att hitta arbete är bättre i områden med stor ekonomisk verksamhet och för välutbildade arbetstagare, medan arbetslösheten är mer utbredd bland lågutbildade och på landsbygden. Vidareutbildning för arbetstagare skulle hjälpa till att ta itu med dessa frågor. Men även om den yrkesinriktade utbildningen har blivit mer attraktiv, så har reformen av läroplanen för att anpassa utbildningen till moderna krav på kompetens gjort små framsteg. Regelverket för arbetsplatsförlagt lärande har införts, och det är viktigt att arbetsmarknadsorganisationerna och företagen deltar aktivt i att genomföra det. Vidare deltar de arbetslösa i mindre utsträckning i aktiva arbetsmarknadsåtgärder än i de flesta andra medlemsstater, men åtgärder har vidtagits för att förbättra situationen, och de bör fortgå. Deltagandet i livslångt lärande är fortfarande lågt.
- (11) De lettiska myndigheterna har visserligen framgångsrikt påbörjat reformer av hälso- och sjukvården, men höga patientavgifter, långa köer, låga offentliga utgifter och ineffektiv fördelning av vården inskränker tillgängligheten. Kvotstyrda offentliga utgifter leder till att behandlingar senareläggs och till att patienterna antingen måste vänta länge eller själva betala för vården, vilket innebär att en del av befolkningen blir utan vård. Man har börjat reformera kvalitetssäkringssystemet, och efter hand bör förbättringarna ge resultat för patienterna och befolkningen. Vissa framsteg har gjorts när det gäller att öka effektiviteten inom hälso- och sjukvårdssystemet, men det krävs ytterligare rationalisering av sjukhusvården, förbättrad tillgång till öppenvård och primärvård samt en mer ändamålsenlig koppling mellan budgetanslag och tjänsternas kvalitet och kostnader.
- (12) De lettiska myndigheterna använder normalt förfaranden för offentlig upphandling vid hälso- och sjukvårdsinköp, men ytterligare effektivitetsvinster skulle kunna uppnås genom regelbunden användning av e-upphandling och inköpscentraler, vilket skulle göra de offentliga utgifterna genomsynligare och effektivare.

- (13) Brister i lagstiftningens kvalitet och den offentliga förvaltningens låga effektivitet och ändamålsenlighet har en negativ inverkan på företagsklimatet. Regeringen lade 2016 fram en ambitiös reformplan inriktad på en effektivare och mer professionell offentlig sektor. Den siktade på att förbättra effektiviteten genom att minska antalet anställda och centralisera stödfunktioner, främja resultatbaserade löner och öka öppenheten. Planen gäller bara statsförvaltningen, men väsentliga effektivitetsvinster torde dock även kunna göras på kommunal nivå.
- (14) Korruptionen håller fortfarande tillbaka Lettlands företagsklimat, och systemet för att förebygga intressekonflikter är fortfarande stelbent och byråkratiskt med otillräcklig kontroll. Reformen av konkursförfarandet är visserligen i stort sett slutförd, men genomförandet behöver övervakas noggrant med särskild uppmärksamhet på att omstruktureringarna är få och graden av tillgångar som återvinns låg.
- (15) Omfattande reformer av högskoleutbildningen och den offentliga forskningen har gjorts under de senaste tre åren för att konsolidera forskningsinstituten och höja forskningsresultatens kvalitet och relevans. Men såväl styrning som organisatorisk uppbyggnad när det gäller finansieringen av den offentliga forskningen i Lettland förblir ineffektiva med medel splittrade mellan flera institut. Ineffektiv finansiering av den offentliga forskningen bidrar till mycket dåliga forskningsresultat, brist på kompetent arbetskraft både i den offentliga och i den privata sektorn samt låga nivåer av offentlig-privat samarbete. Företagens FoU-intensitet i Lettland ligger bland de lägsta i unionen.
- (16) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för 2017 gjort en omfattande analys av Lettlands ekonomiska politik och redogjort för den i 2017 års landsrapport. Den har också bedömt stabilitetsprogrammet för 2017 och det nationella reformprogrammet för 2017 samt uppföljningen av de rekommendationer Lettland har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmets relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Lettland utan också huruvida unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.

- (17) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2017 och dess yttrande⁷ återspeglas särskilt i rekommendation 1.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Lettland att 2017 och 2018 vidta följande åtgärder:

1. Fortsätta att föra en finanspolitik som är förenlig med kraven i den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten, vilket innebär att nå det medelfristiga budgetmålet för 2018, med beaktande av de tillåtna tillfälliga avvikelserna kopplade till genomförandet av reformen av pensionssystemet och till strukturreformerna. Sänka skatten för låginkomsttagare genom skatteväxling till andra mindre tillväxthämmande källor och genom att förbättra skattemoralen.
2. Förbättra det sociala skyddsnätet och vidareutbilda arbetskraften genom att påskynda reformen av läroplanerna för yrkesutbildning. Förbättra hälso- och sjukvårdens kostnadseffektivitet och tillgänglighet, även genom att minska patientavgifterna och de långa väntetiderna.
3. Öka effektiviteten och ansvarsskyldigheten i den offentliga sektorn, särskilt genom att förenkla administrativa förfaranden och förstärka reglerna för att förebygga intressekonflikter, även för konkursförvaltare.

Utfärdad i Bryssel den

På rådets vägnar
Ordförande

⁷ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.